...omerai sen 10 ...

Byxii oronuudai proletaarinar, negedegtii

Buriaad-Mongoloi YNEN

BK(b) P-iin Buriaad-Mongoloi Mozkoom ba BMASSR-ei CGK-ai
y...rbyriin gazeeta

№ 278 (2311)
1937 onoi
DEKAABRIIN
4
VOSKROSEENЬ

14-xi siloo garaa
ULAAN-YDE goorod,
BMASSR

Byxesojuuzai zybleen

Leeningraad, 1. (TASS). Xydee... azalai xorotonto temesexe temeselei biologiiçesk meetoduudii xereglexe asuudalai talaar Byxesojuuzai zybleen Leeningraad ta neegdebe. Ukraiina, Zakavkaaz, Dunda Aazi, Belo ryysi, Povoolzi ba Kriimhee zurgaan zuu garan tylee legşed ene zybleende jirehen bain...

DUTAGDALNUUDAA DARII USADXAJA

...nuniis bolьşeviig paartiiin ...te, Leenin—Staalinai xe... aguu jixe Exe oronoi... ylee esestee xyrter bejee ...n, erximei erxim xybyyd ...adaa oronoigoo deede ...n— Verxoovno Soveedta ...xiin tula bygedeeree ...uliiin yyrnenyydte oşo...er, durasxalta dekaab...ai 12 oirtozo jirebe.

...ai aguu jixe oron eehe...e kandidaadnarii gol ty...ebzyylbe, SSSR-ei Ver...o Soveedta manai Bu... Mongol aradai debzyyl... kandidaaduar xed be?

...b) P-iin mozkoomoi nege...r sekretaarai ujalgii ...egşe nyx. **Semioon Danil... Ignaatьjev**, BMASSR-ei ...i tyryylegşe nyx. **Gom...bikoviç Belьgaajev**, BMA...l Arkomsoveedai tyryy... nyx. **Solomoon Matveeje...noov**, BMASSR-ei dotoo...egei Arkoom nyx. **Va...egssejeviç Tkaçoov**, Biçyy...agai gyisedxexe komi... tyryylegşe nyx. **Jermo...oginoviç Petroov**, Tarba... aimagai Bariikino...çiin selьsoveedai tyryy... nyx. **Gavriiil Paavloviç ...v**, M Şiberei aimagai ...lcin MTS-ei soloto kom...or nyx. **Aleksei Feoodro... arfolomeejeviç**, Buriaadai ...igaadiin Leitenaant—oor... nyx. **Dorzo Sanziijeviç ...v**, Kabaanai aimagai ...sno Znaami" kolxoozoi ...egşe nyx. **Nikiifor Andree... Kyrbaatov**, Xoriiin aima...koomoi instryykter nyx. **...n Ajuuşeejevna Cedeenova**, ...iin aimagai Staalinai ne...te kolxoozoi OTF-iin erxi... oordento nyx. **Dariiima ...ovna Namsaraajeva**, er...izkylьtyyrnig —oordento **Mariija Uladaajevna Xaa...**, Ulaan Ydiin depoogoi ...iist—krivonoosovşo nyx. **...i Semioonoviç Moksoojev**— ...r bolno.

...ner manai şilemel, ma...xim naidabaritai, manai ...sexe xybyyd ba basagad, ...ei Verxoovno Soveedai ...adai nere nerelyylze şa... kandidaadnar myn. Ede... Buriaad-Mongol aradai ...i şimeg myn. Ede kandi...arai tylee duugaa yge...geze, olonxi yiledberiiin ...idta, traansportda, kol...d ba sovxoozuudta, al...azarnuudta bolhon azal ...iungagşadai suglaanuud ...hanalaar togtoomzonuu...gana.

...e dursagdahan kandidaadnarai tylee agitacioonno xydelmeri xaa xaanagyi jabaza baina. Hunguulida beledxel bolbol byxii azalşanai poliitikon edebxi xeşeelii ba yiledberiiin debzeltii eneenei urda tee yzegdeegyigeer deeşelyylbe. Mynee manai byxii oron dotor, tereen soo Buriaad-Mongol respyyblikedeş, staxaanov rekoordnuudai Staalinsk dekaadanuud yngergegdeze baina.

Gebeş, hungalta bolbol alxabtar jixe xariuusalgatai kampaani myn. Tiimehee paartiijna, soveed ba komsomooloi bolon bişe niitiin organizaacanuud bolbol hungaltada beledxelei talaar xehen byteehen xydelmerinyydee daxin daxin şalgan yzeze, bişiixanş haanь dutagdalnuudaa darii sagaa usadxaxa johotoi. Ilangajaa agitacioonno xydelmeriii xeden daxin şangadxaxa, eneenei tula bii xysee emxidxen xanduulxa, hunguuliiin uçaastagai komiisiin xydelmeri geeşii jaaxa argagyi todo hainaar tabixa xeregtei. Hungaltiin amzalta hunguuliiin uçaastag deere şiidxegdexe baihaniii martaza ogto bolxogyi.

Xedii tiime bolboş, manai respyybliikiin hunguuliiin olon uçaastaguud deezyyr dutuu dunda zyilnyyd yşee olon baina. Ulaan-Ydiin gorsoveedto hungagşadhaa orohon xeden olon medyylgenyyd yzegdeedyi baihaar. Goorodoi hunguuliiin № 6, № 2 ba bişe uçaastaguudta hungagşadai spiisegyyd alduutai dutuutai zoxioogdohon aad, yşee zahagdaadyi baina. Zediin aimagai hunguuliiin 6-dxi uçaastagta hungaltada beledxel xeleşegyi muu jabana, g. metiin faaktnuudii tooloxo boloo haa zaxagyi olon.

Gadana agitacioonno xydelmeri olon gazarnuudta jixe hula jabana, (Zediin aimagta ba busatai). Iime dutuunuudii tesen xylieeze baixa argaygei. Sag oirtoo. Aradai daisad lama poobnuudai g.m. daisan xarşa etegeedyydei xoroto jabuulgii eliryylen butasoxizo, hungaltada beledxelei dutuu dundii şuud tyrgen usadxaxa, debzyylegdehen kandidaadnarii tolruulan agitacioonno niitiin xydelmeriii nen yrgeneer delgeryylze, hunguuliiin uçaastag deerexi byxii xydelmeriii ton todo hainaar emxidxen tabixa zergiin xydelmerinyydii ene geheer erşemtei jabuulza, byrin tyges beledxelteigee dekaabriiingaa 12-... ...tajai

...anovtanai rekoordnuudai Staalinsk dekaadnig

...xaanovtanai rekoordnuudai Staalinski dekaadii erximeer yngergexe

...onoi nojaabriiin 23 ai... laan-Ydiin PVZ-ai Dvo...kylьtyyriin baişan dotor ...Yde goorodoi azyiledberi ...ansportiin staxaanovta...ood bolhon baina.

...siioodta Buriaad-Mongo...iiciin 1000 şaxuu erximei ...staxaanovtan, krivonoo... suglaraza, Verxoovno ...dai hungaltiin istoriis ...-dekaabriiin 12-oi yderii ...eriiin şine byteeseer ...a tuxai xelsehen baina. ...odto yge xelehen staxaa...i byxen Moskvaa gooro...aalinsk rajoonoi staxaa...ai Staalinsk dekaadada ...xo tuxai uriaaji bolьşe...eregeer xariuusaxabdi, ...le, eenenei urda manai ...neriiin praaktikada bai...ojo haixan raaport, tog...ezoliyyce xereggyi, bide...eşe Staalinsk rajoonoi ...novtanai uriaaji nege ...dhoo xeden olon rekoord ...n oloşoruulza şadaxa xy...xe baidal bidende bii, ...r xysed eeneniii beje... şadaxabdi,—geze nai...an baina.

...eş, manai zarim xytel...gşed staxaanovtanai de...ig biragyixeneer ynger...urşahan gexe jyy ali ene xeregii oroilon jabaxaa xaşardag deereheenь socialiis azalai rekoordnuudii xaruulxa jabadalda baga bişe haad boldog uşarnuud ali olon yzegdedeg baihanь xendeş eli.

Eenenei urdahaa xodo tyryy jabadag parovoozoi kombinaadai (PVZ) Diişlovai brigaada ba byxe 11 proliood nojaabriiin garhanhaa xoişo jaaşagyi muugaar xydelmerilhen baina. Eneeneinь gol şaltagaan xadaa, tyseblexe biyroo bolbol tysebee yderei xeden daxin xubilgaxa, ebdexe ba prolioodoi naçaalьnigai zyghee operatiiv xytelberiiin ygei deerehee bolno geze segnexehee bişe jaaxa uşartaib. Myn staxaanovtanai dekaadada oroxodoo jamarş beledxelgyigeer orodog jabadalnuud gansa bişe toxiooldodog (şilei zavood ba bişed).

Iime deerehee urda urdiingaa xytelberiiin meetodhee hurgaal abza, eneenee saaşanь daxin dabtalgyi SSSR-ei Verxoovno Soveedai hungaltaar daşaramduulan sonosxogdohon staxaanovtanai rekoordnuudai Staalinsk dekaadnigii erximeer yngergexe—iime şuxala zoriigo azyiledbriiin komandiirnuudai urda tabigdana.

C. Nimiin.

Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaadta debzyylegdehen Buriaad-Mongol kavalerlis brigaadiin leitenaant—oordento nyxer

DORZO SANZIIJEVIÇ CIIBIKOVEI *tylee duugaa ygejii!*

Naidabariii xariuulaza şadaxa nyxer

Bi bolbol nyxer Ciibikovii baga nahanhaanь hain medexe xym. Anxandaa tereentei nege somonoi, xamta xydelmerilegşehemdi. Exenь baga baixadanь nygşehen jym. Tiigeed, Dorzo Ciibikov bolbol sag yrgelze bajadai barlag bolzo jabagşa hen. Xammuujev Loşon geze kulaag udaan bataraagşalhan baixa. Өerlingee edir zaluu baga nahii kulaaguudai zarsa jabaza, bagadaa hurguulidaş huraza şadaagyi jym hen.

Niutagtaa baixadaa xargiin staarosta g. m. iin xydelmerinyydte jabaza baitaraa 1924 ondo burkavdivizioondo jireze, aarmida orohon sag haa xoişo sag yrgelze tendeel alba xene geeşe. Nyx. Dorzo Ciibikov bolbol Ulaan-Aarmida jireze xymyyzehen, xatuuzahan yneneeree bolьşeviig nyxer myn.

Nyxer Ciibikov bolbol nelieed olon zil soo Ulaan aarmiiin dunda alba xeze jabaxadaa. Leenin—Staalinai xeregei tylee bii xyse eneergejee ygehen, Buriaad-Mongol aradai ynen sexe şudarguu xybyyn baihanaa xaruulza şadaa jym baina. Tereendenь bii jixe bajarlaad geeşeb. Mynee Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaad bolgon debzyylhenlinь jaaşagyi zyb. Ene bolbol manai erxim kandidaad bolno. Nyxer Ciibikov bolbol Buriaad-Mongol azalşadai ene jixe naidabariiinь xariuulza şadaxanь labtai.

Dorzo Markookov.

Oordento leitenaant

1924 ondo, Xydelmerişen - Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin halbari bolxo—Buriaad-Mongol nacionaalьno bişiixan otriaad baiguulagdaa hen. Ene bolbol Buriaad-Mongoldo nacionaalьno seregei baiguulaltiin exilze baihan yje belei.

1924 onoi namar Buriaad-Mongoloi byxii aimaguudhaa hain duratan seregei hurguulida jirehen baina. Edeen soo, şine emxidxegdehen baga komandiirnuudai hurguulida, Tynxenei aimaghaa ygeitei tariaaşanai xybyyn—yseg bişeg medexegyi, batraag Dorzo Ciibikov jireisehen baina. Dorzo Ciibikov bolbol, vintoovka, ulaan seregşyydei xubsaha ba daişalxii nyxer bolxo mori tuşaan abza, hajaxan baiguulagdahan baga komandiirnuudai kavaleriis hurguuliiin kyrsaant boloo hen.

Yseg bişeg medexegyi Dorzo Ciibikovto tyryyşeer berxetei baigaa. Tiigeeş haanь Dorzo xadaa argagyigeer oroldolgo gargaza hurahan jym. Nyxer Ciibikov bolbol ilagdaşagyi Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan aarmiiin ynder nerete seregşe jabahandaa omogorxozo jabaa.

Dorzo bolbol aarmida orohonhoo xoişo unşaza bişeze huraa hen. Өeriingee oroldolgotoi, şadabaritai deerhee seregei xeregii şudalhan baina.

Nyxer Dorzo bolbol baga komandiirnuudai hurguuliii erxin hainaar dyyrgeze, baga komandiirai nere zerge abza garahan jym. Byxii ynderei xaraiiga ba poliitikon huralsalda xereglедeg hen.

Ygeitei tariaaşan—buriaad, batraag Dorzo Ciibikov bolbol Ulaan Aarmiiin baga komandiir—zaluu seregşyydii xymyyzyylegşe, aguu jixe Soveed Exe oronoigoo xilii xamgaalagşa boloo.

Tere geheer 12 zil yngerbe Mynee nyx. Ciibikov bolbol komandiirnuudai dunda, oordento—leitenaant jabana.

Bi bolbol nyx. Ciibikovto 1925 onhoo egee tyryylen tanilsaa hem, tiixede baga komandiir bolhon jabaa. Hain nyxer şanga bolьşeviig. Manai Exe oronoi niitiin ba poliitikon baidalda aktiivnaar xabaadaza, Leenin—Staalinai paartiiin generaalьna şugamai tylee temeselşe myn.

Tynxenei aimagai, paartiiin XVII dugaar xuralai neremzete kolxoozoi kolxoozniguud, nyx. Ciibikovii Buriaad-Mongol aradai erxim xybyyn tuladanь, Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaadta debzyylhen baina.

Nyx. Ciibikov bolbol bolьşeviig paartiiin ynen xybyyn ba Buriaad-Mongol aradai erxim tyleelegşe myn.

Ş.Çimiitov.

Nyxer Belьgaajevii Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaadta debzyylegdehende bajartaibdi

Zakaamin. Ylegşenei somonoi „Main 1" kolxooz deere SSSR-ei Verxoovno Soveedai hungaltada zoriuulhan yrgen suglaan bolbo. Şine hunguuliiin poliitikon udxa şanar ba tereende beledxelei xydelmeri erşemteigeer jabuulxiin tuxai asuudal xelsebe.

—Bi mynee 68 nahataib, ene nahan soogoo neileedgyi jyyme yzebeb. Nahanaigaa jixenxi xubiinь urdiin balar xaranxiida baraab. Urdanь ygeitei jaduu jabahanaigaa erxeer edir zaluu nahaa erdemgyigeer xosorgoob. Urdanь hunguuli geeşii medexegyi baihan xym. Xarin myneel, Soveed zasagai aşaar hungaza yzexemni baina. Bi mynee Hungaltiin tuxai dyrimtei tanilsaxa zaniaatida xodo tahaldangyi jabanab. Xyn tyrelxitenei tyyxede egeel mynee yzegdeze baihan, Staalin Konstituuciin yndeheer bolxoo baihan şine hungaltatai mynee tanilsaza bainab. Iigeed baixada, Exe oronoigoo deede oorgondo egeel tyryy xynyydii, azalşanai xeregte bejee ygehen, azalşanai eriltii duuhan xangaza şadaxa, naidabaritai xynyydii hungaxa bainabdi. Bi Buriaad-Mongol ASSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai tyryylegşe nyxer Belьgaajevii Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaadta debzyylhendenь baiartaib,—geze Zegzed SYNDENEI xelebe.

Gadana, arba garan kolxoozniguud yge xelexe zuuraa, manai kolxoozoi dunda hungaltiin tuxai dyrimtei tanilsaxa zaniaatinuud jabuulagdaza baihan bolboş yşeel dutuu baina. Bidener hungaltiin yderte azaxuingaaş talaar, poliitikiinş talaar amzaltatai jirexe johotoibdi,—geze xelebed. Myn kolxoozoigoo azal xydelmeriiin dutagdalnuudii eliryylze, saaşadaa jabuulxa xemzeenyydii duradxabad.

Negen duugaar batalagdaza abtahan togtoomzo soonь bişegdexenь xadaa: „Hungaltiin tuxai dyrimtei tanilsaxa xydelmeriii ene yldehen ydernyydte byri şangadxaxa. Hungaltiin yder xyrter yseg bişeg medexegyiji sym usadxaxa. Myn tariaa soxiigoo dekaabriiin 5 xyrter dyyrgeed, ene sileigee olzo xubaariii hungaltiin yder xyrter dyyrgexe."

D Dans.

Dorzo Sanziijeviç Ciibikov

Dorzo Sanziijeviç Ciibikov xadaa 1899 ondo, Tynxenei aimagai, Sagaan Nuuriin somonoi Xobok geze niutagta, ygeitei tariaaşan buriaadai byle soo tyrehen baina.

Dorziin dyrbeteixen baixalanь eziinь nygşebe. Dorzo arban negetei baixadaa batraag bolzo şiideed baigaa: kulaaguudai azalda boronoi şireze, mal aduulza jabadag hen.

Dyrben dyyner:Dagba,Dembren, Xarmoon ba Dorzo gegşediinь baga nahanhaa exilze kulaaguud-mylzegşedte xydelmerilhen baina.

Xybyydeigee olhon jaduu olzoor, esegenь bolxo Sanza ybegen nege zaaxan zeeritei bolzo baitaraa, 1928 ondo nahanhaa nygşehen baina. Esegiingee nygşexede axa dyyneresegiingee eedegyixen zeeriii xubaan abza, ami amiaaraa azahuuza exilhen baina.

1924 ondo erdemgyi batraag, Ciibikov Dorzo Deede-Ydede jireed, baga komsostaavii beledxexe hurguulida hain duraaraa orzo, huralsaxadaa, xynde baiganş haanь, tesemgei daruu jabaza tus hurguuliii ton hainaar dyyrgen garaad, vzvoodoi komandiirai tuhalagşiin nere zergii olhon baina.

Baga komandiirnuudai hurguuliii dyyrgeheneigee eseste Ciibikov bolbol Buriaad-Mongoloi tusxai eskadroonoi starşinaa bolon xydelmerileed,udaateenь vzvoodoi komandiiraar xydelmerilhen baina. Dorzo Ciibikov xadaa sag yrgelze seregşedtee bejeeree zişee xaruulan jabadag baigaa, mynee jabana.

1925 ondo nyxer Ciibikov Byxesojuuzai komuniis (bolьşeviig) paartiiin geşyynde orohon baina. Paarti bolbol Ciibikovii xelberişegyi bolьşeviig - komandiir bolgon xymyyzyylbe. Nyxer Ciibikov myn poliitikan talaarş urgaza. 1930 ondo çaastiiin paartiiin biyroogai xariuusalgata sekretaarai xydelmeriii tereende daalgahan baina. Nyxer Ciibikov ene xydelmeride 1935 on xyrter baihan 1935 onhoo xoişo, ene yder xyrter çaastidaa xytelberilexii administratiivno xydelmeride xydelmerilze baidag.

Daişalxii ba poliitikon beledxelei talaar ton hain zişee xaruulhanai tylee nyx. Ciibikov bolbol BMASSR-ei Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai xyndete graamotaar 3 udaa şagnagdahan. 1934 ondo SSSR-ei Oborooniin Aradai Komisaar, Soveed Sojuuzai Maarşal nyxer Voroşiilovhoo neriinь temdegtei çaasaar şagnagdahan baina.

1936 ondo SSSR-ei pravitelьstvo, daişalxii ba poliitikon beledxelde onso jixe amzaltanuudii tuilahanainь tylee Ciibikovto „Xyndiin Temdeg" oorden xairii olgohon baina.

Buriaad-Mongol kavaleriis çaastiiin veteraan, lejtenaant oordento nyxer D. S. Ciibikov Ulaan Aarmiiin zergede jabaxadaa bulad xatuu zuramtai, daruu honor komandiir myn. Komandiir, bolьşeviig nyxer D.S. Ciibikov Leenin—Staalinai paartiiin ynen xybyyn, Soveed Exe oronoigoo patriood, arad zondoo etigeltei ba xyndetei baihan—iimei xadanь Tynxenei aimagai azalşad, kolxoozniguud tereeniii oronoigoo deede oorgon—SSSR-ei Verxoovno Soveedai, Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadta kandidaad bolgon debzyylhen baina.

Manai aldarta Ulaan Aarmiiin zyrxelig ba solto komandiirnuudai negen, Buriaad-Mongol aradai inag, nyxer Dorzo Sansiijeviç Ciibikov aradai naidabariii naidabaritai xariuulza şadaxanь lab, tereenei kandidatuurai tylee duunuudaa ygejii, nyxed hungagşad.

Nacionaalьnostinuudai Soveedai depudaadai kandidaadta debzyylegdehen erxim fizkylьtyyrnig—oordento nyx. MARIIJA ULADAAJEVNA XAAXALOVAAGA

tyleə duugaa ygejii!

Erxim fizkylьtyyrnig

Mariija Uladaajevna Xaaxalovaada, Ulaan-Yde—Moskvaagai xoorondo jabagaar—sanaar jabalsaxiin tuxai duradxaxada ton bajartaigaar zybşəərehen baina. Mariija Uladaajevna xadaa, anxandaa sanaar jabaxadaa tiime şadamgai bişe hen. Gebeş, Ulaan-Yde—Moskvaagai xoorondo jabagaar—sanaar jabaxa bolohonhoo xoişo eseşe susaraşagyigəər beledxel xexe treniroovkiin zaniaati byride xabaadalsadag baigaa. Enenei yrəər tus ajandaa xysed beledxeltei ba sanaar jadaralgyi jabaxa bolood staartalalsahan baina.

Mariija Uladaajevaada ba myn tereenşelen jabagaar—sanaar Ulaan-Yde—Moskvaagai xoorondo jabaxa jabalganda xabaadalsagşad byxende, byxe delxeide, soveedai zaluuşuudai baatarlig zorig ba geroilig ylie xeregii demonstraacalan xaruulxii syleətei ba zargaltai Buriaad-Mongol arad daalgahan baigaa. Ene xariuusalgata daalgabariii nyxer Xaaxalova bişe nyxedtejəə xamta jabaza imagta hainaar dyyrgehen baina.

Nyxer Xaaxalova bolbol baragdaşagyi jixe xyse eneergitei, xesyy xynde jyymenei urda suxaridaggyi, xatuu şin zorigtoi nyxer jym. Xynei byhende tulama sahanş, xysetei jixe halxi şuurganş, hyniiin balai xaranxiiş. Baraabinskiin xabtagai talaş, Uraalai ynder xadanuudş, Maruusiiin zorigii moxoozo, xyse şadaliinь buliza şadaagyi jym.

Zurgaan minga dyşen taban kilomeetr jabaad Moskvaada orozo finiliş xehen bainabdi. Xedii xolo jabagdaa geeşeb!

Xaanta zasagai yjede „busa tyrelten“ geze toologdodog Buriaad-Mongol arad, Oktiaabriin Aguu jixe socialiis revoliyyciin aşaar erxe syleəgəə abza, ene revoliyycehee xoişo xorin zil bolood baixada, gigaant jixe alxalalgaar uragşaa dabxiza, socialiis Exe orondoo, Leenin—Staalinai paartida, terenei Centraalьna Komiteedta, araduudai agun jixe voozdь Staalinda ynen şudarga baihiinь, nyxer Xaaxalova bolbol busad nyxedtejəə xamta, ene jatadalaaraa byxe delxeide daxin nege demonstraacalan xaruulba.

Nyxer Xaaxalova ene jabadalaaraa, tyrgen ba xolo jabalgiin talaar delxei deerexi rekoordii tuilahan baina.

Leeninei komsomooloi xymyyzyylhen azalşan aradai ynen basagan, Mariija Uladaajevna Xaaxalova bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveedai deputaaduudai erxim kandidaad bolxo.

Ulaan-Yde Moskvaagai xoorondo jabagaar—sanaar jabahan basagadai saniia komaandiin komandoor jabahan LEONIID BOBIIKIN.

Mariija Uladaajevna Xaaxalova

Mariija Uladaajevna Xaaxalova 1919 ondo,Kabaanskiin aimagai, Xandala niutagta, urdanь ygeitei tariaaşan, myneə kolxoozniigoi byle soo tyrehen baina. Xydəəgei hurguulida huraza garaad, myn kolxoozno zaluuşuudai hurguulida hurahan baina. Ene neigee hyyleer Ulaan-Yde goorod jireze, 1932 ondo buriaad doloonziiei hurguuliin 6-xi klaasta oroo hen.

1934 ondo komsomooldo oroo. Myn ondo Buriaadai komsomoolol organizaaciin yysxeleer ba BMASSR-ei praviitelьstviin şiidxeberieer, Ulaan-Ydehəə—Moskvaa xyrter sanaar jabaxa ajanai emegteişyydei komaanda emxidxelgen bolxodo, eneende manai respyyblikiin erxim fizkylьtyyrnig baihanaa xaruulhan Mariija Xaaxalova orolsobo. Tiin 1935 onhoo exileed, taban komsomool basagadhaa byrildehen komaanda bolbol tere ugaa jixe ba berxeşeelte ajandaa susaraltagyi neteryygeer ba xatuuzaltaigaar beledxeze oroohon.

Ene geroilig xesyy ajanai staart 1936 onoi oktiaabriin 21-de bolzo, Buriaad-Mongol aradai baatar zorigto taban basagad, tedenei dunda myn Mariija Xaaxalova, 6000 garan kilomeetr urtatai xesyy berxe ajan zamii getelen garza, Ulaan Moskvaagaa erxebişe bolzor soogoo xyrxe gehen xatuu zorilgii urdaa tabiaad, Ulaan-Ydenəə garhan geeşe. Goorodoi zaluuşuud ba byxii azalşad ede basagadaa ydeşexedee, voozdь Staalinda Buriaad-Mongol aradhaa bajar xyrgəərei.gii geze zaxiaa ygeze tabiaa belei.

geroilig komaanda bolbol byrin tyges sostaavaaraa Ulaan Moskvaagaa xyreze, zorihon zorilgoo amzaltatai dyyrgehen ba ene ajanaigaa tyleə manai 5 baatar basagad, tedenei dunda M. Xaaxalova, Soveed Sojuuzai deede xaira xyliəən abhan baina.

Ene jixeren saniin ajan bolbol, Burlaad-Mongol aradai xyse ba şadalii demonstraacal han ba manai emegteişyyd, zolto baldalaar xangagdahan soveed zaluuşuud bolbol jamar jyyme byteəze, tuilaza şadaxa şadaltai ba zorigtoi baihanii byxii delxeide xaruulhan baina.

Ene ajanda xabaadalsahan Mariija Uladaajevna bolbol Exe oronoigoo xatuu zorigtoi patriood—baihanaa xaruulaa.

Mynəə nyxer Xaaxalova BMASSR-ei Gazartariaalangai Arkomaadai too byridxelei tahagai naçaalьnig tuşaalda xydelne. Nyx. Xaaxalova—komuniis paartii ba Leeninei komsomooloor xymyyzyylegdehen, buriaad aradai naidamtai basagan, erxim fizkylьtyyrnig, niitiin xydelmeride edeltei xabaadadag — aktivlist (mestkoomoi geşyyn, gazarai xydelmerilegşedei mozlin sojuuzai geşyyn), zaluu patriood baixa tulada, buriaad-mongol arad tereeniii oronoigoo deede oorgondo—SSSR-ei Verxoovno Soveedai Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadta kandidaad bolgon debzyylbe.

Nyxer Mariija Uladaajevna Xaaxalova bolbol Buriaad-Mongol aradai naidahan etigelii ynen zyrxenhəə xariuulxaa damzaggyi, tiimede tereenei kandidatuuriin tyleə duugaa 1937 onoi maartiin 8-da eneygejii bygedeəree.

Xydelmerihəənь zişee abdagabdi

Mariija Uladaajevna Xaaxalova bolbol Buriaad-Mongol ASSR-ei Gazartariaalangai Aradai Komisariaadai byridxel ba statiistikiin xelteste saiin xylehenei foondii byridxexe xariuusalga dyyrgegşe baigaad, byridxelei xydelmeriiin teexnikii imagta hainaar şudalhan ba imagta hainaar xydelmerildeg bainan deerehee, byridxel ba statiistikiin xeltesei naçaalьnig bolgogdon debzyylegdehen baina.

Nyxer Xaaxalova bolbol tus xeltesei naçaalьnig bolood ton bogonixon sag soo ıydelmerilxe zuuraa, byridxel ba statistikiin xeltesei xydelmeriig jəbotoi hainaar tabiza şadahan ba xaşaagaar xariuusalgatai xuxai xeltesei xydelmerişedte bodoto zişeə geeşe xaruulhan baina.

Rajoonuudhaa orohon asuudalnuudta, aimagai gazarai tahag ba kolxoozoi xytelberilegşedte şuxala bolhon asuu dalnuudta, operatiivna byridxelhee exilze, kolxoozuudai olziin xubaariii ba ziiei toosooji zoxiooxo teexnike xyrter xysed xariuuglinь ygedeg baina.

Mariija Uladaajevna xadaa, negete zaxalhan jyymejee zaxadanь gargadag, xydelmeridee şadabaritai ba duratai. Ene zanşalanь byridxel ba statiistikiin xelteste xydelmerilegşed bidenerte hain zişee bolzo ygedeg.

Mariija Uladaajevna xadaa, Leenin—Staalinai xeregte, azalşan aradai xeregte bejejee sym ygeheneə, socialiis Exe oronoigoo ynen basagan bolhonoo gansa bişe xaruulhan ba saaşadaaş xaruulxa baina.

Nyxer Xaaxalova SSSR-ei Verxoovno Soveedai deputaaduudai kandidaadta ton zybəər debzyylegdehen baina.

BMASSR ei Gazartariaalangai Arkomaadai byridxel ba statiistikiin xeltesei polevodstviin talaar xariuusalgata gyisedxegşe ZATUUJEV.

ZANIAATIAA XEZEE EXILXE JYM?

Selenge. Nojoxonoi somonoi „Ulaan Sogootoo“ kolxoozdo jixo nahatanai hurguuli baiguulagdaad, Damdin Badmiin gegşii hurgagşa bolgohon baina. Teed, Badmiin gegşe mynəə yder xyrter hurguuliingaa zaniaati jabuulza exileegyi, 60-aad xynyydei spiiseg byridxeed le miil huuza baina.

Iimehee, zaniaatiaa xezee exilxe jym?—geze asuugdana,

Bolxoojev.

XOŽOMDONGI UÇAASTAG

SSSR ei Verxoovno Soveedta hungaxa yder—dekaabriin 12 byri oirtozo jirebe.

Gebeş, hunguuliiin kampaaniiin egeel şuxala bolxo zyil oloniitiin dunda agitacioonno xydelmeriii yrgenəər delgeryylxe jabadal Zediin aimagai Narlinai hunguuliiin uçaastagta ton muusa jabuulagdaza baina. Ene uçaastagta 676 hungagşad baixa tula, edenerei dunda oilgomziin xydelmeri xozomdozo exilhen baina. Mynəə 11 agitaatornuud 20-20 byle ailnuudaar agitacioonno xydelmeri jabuulza baibaş, şanarai talaar xeleşegyi muu. Zişeelxede, agitaator Tolstiixin xelexedee—bidener 5 daxin xeşeel xeze, hungaltiin tuxai dyrimtei—sym taniilsaabdi—gene. Tiin gexedenь, Tolstiixinei zaniaatida xabaadadag xynyyd şine hungalta jamaraar yiledegdexeb gehen asuudalda xariuu ygeze şadaraggyi baiba. Baha, kandidaaduudii tabixa johii medenegyi.

Ene jyy xaruulnab gexede, agitacioonno xydelmeride miil formaalьnaar xandahaniinь elirene. Agitaatornuudai xydelmeriii xenş şalgadaggyi ba şalgaxaş geze oroldodoggyi baina. Somonoi soveed ba tus hungaltiin uçaastagai dergedexi komsomoolol organizaaca xojor agitaatornuudii tomilhondoo hanaagaa amaraad, agitacioonno oilgomziin xydelmeriiin jamaraar jabaza baihaniii honirxodoggyi baina. Agitaatornuudai siminaar negeş daxin boloogyi.

Saaşaa, somonoinь soveed soo tus uçaastagai (№16) hun gagşadai spiiseg niaalgaatai baina. Spiisegenь jixel xariuusalgagyigəər bişegdenxei.

Gadana, ene uçaastagt[...] aad yseg bişeg medexegy[...] nyydei baiza baitar te[...] dunda negeş xydelmeri j[...] lagdanagyi. 4-5 bagş[...] jyyş xedeggyi, miil gy[...] mynge ediəed xebtedeg [...] no izbaaç hungaltiin [...] 1 dxelde xabaaduulagda[...] Ene izbaaçiin unşalgiiu b[...] soo roxodo xynei niyd[...] toromoor negeş loo[...] plakaadgyi; xynei huuxa [...] styylgyi, gazeeta, zurnaa[...] baş şkaaf soo byxəər xada[...] tai. Unşalgiin baişan geze[...] xyndil xoohon ger baina. [...] niin gazeeta geze ajaar [...] zajaanahaa xoişo garga[...] gyi. Raadioo baibaş, du[...] daggyi, iimenyyd dutag[...] baixa geeşe teseşegyi [...] bolno.

D. Dansoruun

Zyyn-Sibiirei malazal deere hyidxel xeze baihan, kontrrevoliycioonno diversioonno—xorololgiin organizaaciin procees

Dotoodo xeregei Aradai Komisariaadai oorganuud bolbol Irkyytsk mozlin gazarai ypravleeniin dergede baihan, kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaacii Irkyytsk goorod deere elirxyylen gargahan baina. Ene organizaaca bolbol, socialiis malazal deere xorolol go—diversioonno xydelmeriii yrgeneər jabuulxa, ekonoomikan ba poliitikon medeenyyiii gadaadiin razveedkiin tuha ia xyrgexe, Soveed zasagai xyserxen ungagaxa ba kapitalizmii SSSR-te texeriyylen bodxooxo jabadalii esesei zorilgo bolgon tabiza, komuniis paarti ba soveed praviitelьstviin xytelberilegşedte esergyy şigyylegdehen terroriis jabuul ga xexe jabadalii urdaa tabihan baina.

Ene kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaacii Zyyn Sibiirei mozlin gazarai ypravleeniin axalagşa zooteexnig baihan V. P. Neypokoojev tolgoilhon baina. Neypokoojev bolbol 1907 onhoo eseer, urda nь „Sibiirei mozlin Dyyme“ ge degei geşyyn baihan ba grazdaan dainai yjede Soveed zasagta esergyy temeselde aktiivnaar xabaadahan xyn baina.

Kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaacada, Neypokoojevhoo gadana, mozlin gazarai ypravleenida xydelze baihan, dooro zaagdahan niuurnuud orohon baina: V. A. Kydriaavcev,—tyseblelge—finaansiin xeltesii daagşa baihan, Oolьkov—zooteexnig baihan, A. A. Lisoovski—zooteexnig baihan, F. Jn. Benyaa—axalagşa zooteexnig baihan, V. G. Roozepin—tyseblelge—finaanciin xeltesei ekonomiist baihan, V.V. Jermolinski—yylterte malai xeltesei zooteexnig baihan, R. V. Şipaajev—yylterte malai xeltesii daagşa, V. E. Beekker—xeltesii zooteexnig baihan, A. D. Anikeejev—yiledberi—zooteexniis xeltesei zooteexnig baihan.

Ene eseerevsk organizaaca bolbol xorolgo ba şpioon diversioonno azaljabuulga xexetejee xamta, mozlin gazarai ypravleeniin dergede baihan ba Irkyygei praavo—trockiis kontrrevoliycioonno ceentrei sostaavta orohon, praavo—trockiis kontrrevoliycioonno organizaacatai barisaatai baihan baina.

Ene barisaa bolbol praavo—trockiis organizaaciin geşyyd G. I. Piskynoov ba A. P. Trenbaaçev gegşeder damzan xegdedeg baigaa.

Ede baisalsa barigdahan, faşiis razveedkiin ageentnuudai kontrrevoliycioonno baanda bolbol interveenciin tuhalagaar Soveed zasagii unagaaxa ba kapitalizmii SSSR-te texeriyylen bodxooxo, pomeeşciguud ba kapitalistnuudii texeriyylen busaaxa, xydelmerişen ba tariaaşaniii faşiis genzeer xylixe zorilgii urdaa tabihan baina.

Mozlin gazarai tahagta huuhan ede aradai daisad bolbol mozlin malazalii sexe xytelberilen, esergyy gol xoşuudii malazalii xygryylxe jabadalii tahaldulxa jabadalda şigiyylehen baina. Tedener bolbol kolxoozuudii unagaan taraaxa, eerinь ediee xoolol baazahaa mozlii xahaxa, xerbee gadaadiin gyrenei SSSR-te seregeer dobtolxo xadanь aamrii tedxen xangaxa jabadalii berxeşeeltei bolgoxo hedeige xehen baina. Kontrrevoliycioonno şaiki programaa—kolxoozniguudai bajasxalanta haixan baidalai yndehii usadxaxa jabadalai, ylesxelengei, yxelgi n progra ma geeşe.

Kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaaca bolbol ene programmii bejelyylen, malazalai talaar paarti ba praviitelьstviin xaraalan jabuulhan xemzee—jabuulganuudta kolxozniguudai etigexegyi ba tereende duragyi bolxo jabadalii gargaxaa oroldohon baina.

Edener bolbol egeel tyryyn tyseblelge deere xoroto xydelmeri jabuulhan baina. Tedener bolbol malazalii xygzyylxe tyseb zoxioxodoo, tezeelei baazaar xangagdamal bişe rajoonuudta jixe tyseo ba tezeeleer xangagdamal rajoonuudta baga tyseb ygexe zergeer, malai too tolgoin olon bolxo jabadalii zoriiuta haatuuldag baigaa.

Malai dulaan baira barilga deere kontrrevoliycioonno esee rovsk organizaaca ba busiin xoro xehen baina. Elenei xoroto jabuulgiin gemeer, 1937 onoi janvaarь negende Irkyygei mozo deere malai bairiiu barilga jamar baigaab gebel: bydyyn malai bairaar—49 proc., tugalai bairaar—14 proc., gaxain bairaar—52 proc., xoninoi bairaar 16 proc. xangag danxai baigaa. Bydyyn malnuudai ba tugalai bairanuudai barilga Berkiin, Zimiin, Kuirovai g. mete busad rajoondo gyised tahaldahan baina.

Kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaaciin geşyyd Piskynoov ba Trenbaaçev geg şedtei xamta yylterte malii ydxexe jabadalda esergyy diversioonno—xorololgiin xydelmerii yrgeer jabuulhan baina. Kolxoozuudai malda xaldabaritai ybeşen taraaxiin zorilgoor, xaldabarita ybeşentei malii busa gazarnuudhaa asaruuldag baigaa. Zişeelebel, 1936 ondo SS[...]rda rajoonuudhaa xa muu [...]tei zurgaan zuugaad ha[...]yylterei xusanuudii xudaldaza abaad gol malazaltaizyyn rajoonuud—Boorzhin, Şilkiin, Sreetinsk g. m. rajonuudta elьgeehen baina.

Kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaaciin daalgabariaar Şipaajev ba Oolьkov gegşed oroondo xeregledgeze bolxogyi gegdehen 150 buxanuudii Povolzidoxi Neemecyydei Respyyblikehee xudalduza abaad, halu yyiterei buxanuud geeşe geze kolxoozuudta xudaldahan baina. Ene metiin xoroto jabuulgiin faaktnuudii toolooo boloo haa netleed olon baixa baina.

Kontrrevoliycioonno eseerovsk organizaaciin gemeer, Zyyn-Sibiirei plemzagotkontooro bolbol 1936 ondo 597412 tyxerigi garza xehen baina, edeeneenь 150740 tyxerig yxenen malai sen bolno.

Hain yyiterei mal abxiin tulada avaansa oruulhan kolxoozuud malş abaagyi, myngeeş gederge abaagyi baina. Mozlin gazarai tahagai kolxoozuudta ygexe yri 1937 onoi oktiaabriin negende 265 mingan tyxerig baihan baina. Gosbaankada ygexe jonotoi yrinь nege milioon 415 mingan tyxerig bolno.

1935 ba 1936 onuudta Zyyn-Sibiirte oroonoi kampaanii tahaldahan baigaa. 1935 ondo oroonoi kampaanii eberte tomo mal deere 74 proc., gaxai deere—65 proc., xoni ba jamaanai—76 proceent dyyrehen ba 1936 ondo eberte tomo [...] deere oroonoi kampaani proceent, gaxai deere—39 ceent dyyrehen baina.

Kontrrevoliycioonno es[...] vsk organizaaca bolbol [...] baira bariigii ba tezeelei [...] za baigulxa jabadalii [...] duulxiin zorilgoor, myn [...] xoroto xydelmeriii aktiv[...] jabuulhan baina. Ene bu[...] baanda bolbol malai [...] noormii xoroto zorilgoo[...] bagaar zoxioohon ba ene[...] jee xamta ybehe sabşaxa[...] ceentraad beledxexe tyseb[...] tahalduulxa jabadalda əəh[...] gəə xoroto jabuulgii şig[...] hen baina. Eneen deereh[...] 1935 ondo ybehe sabşax[...] gadxagdahan tysebiinь [...] 94 proceent, siilos daralg[...] proceent dyyrgegdehen b[...] 1936 ondo myn ene bag[...] zoxioogdoхon tyseb ybeh[...] riaalgiin talaar miil 93 pro[...] ba siilos daralgaar 50 pro[...] dyyrgegdehen baina.

Zyyn Sibiirei kolxoozu[...] malazalda jixexen xo[...] yzyylxiin zorilgoor, kontr[...] liycioonno eseerovsk or[...] zaaca bolbol praavo—trockiis organizaa[...] geşyydtei xamta, kolxooz[...] ta xaldabarita ybeşentei [...] xudaldaxa ba xaldabarita [...] şengyydii xemel argaar m[...] taraaxa, malai duiaan b[...] barilgiin ba tezeelei baaza [...] gulxa tyseoyydii tahaldu[...] gexe meteer diversioonno—[...] rololgiin xydelmeriii [...] jabuulhan baina. Eeener[...] meer, kolxoozuudai malai e[...] ybeşeneer ybedexe jab[...] hyylei xeden zilnyyd soo, [...] gajaa 1936 ondo jixe de[...] nen baina.

Ene buzagai bulai mu[...] diversioonno—xorololgiin [...] delmeri jabuulxiin xazuug[...] myn ton xynde berxe g[...] jabadalnuudii yiledee. Ted[...] bolbol gadaadiin razveed[...] tuhada şpioon xydelmeri [...] ze ba paarti, praviitelьst[...] udaridagşadta esergyy te[...] riis aaktnuudii beledxexe, [...] oronoo diversioonno—xorolo[...] Ene buzagai baanda[...] aradai xoroto daisad, faş[...] da bejee xudaldahan ga[...] noxosuudai procees nojaa[...] 24, 25, 26, 27 ba 28-nai y[...] nyydte Irkyytsk deere b[...] dyyrez. Edener bolbol So[...] zasagii xyserxen unagaaxa[...] kapitalizmii SSSR te texer[...] len bodxooxiin zorilgoor, s[...] liis malazal deere diversi[...] no—xorololgiin xydelmeri[...] henei, manai gyrenei esergyy[...] gadaadiin razveedkada y[...] nei, paarti ba praviitelьst[...] udaridagşadta esergyy terr[...] aaktnuudii beledxenei ene geeree eeriiugəə Exe [...] buzagaigaar urvan xu[...] za, ton xynde gemii a[...] urda xehenei tyleə—bu[...] aluulxaar syydlyylee.

Ene prigovor—byxii ar[...] prigovor geeşe.

Daisadai xedii xorgo[...] haa, xedii mexeteiş haanь, [...] dii bag ymedeəs haanь. Leeni[...] Staalinai paartiii toiron [...] taar zagşahan azalşan arad[...] zeeş elıryylen gargaxa he[...] Manai xursa zeeseg—here[...] byri xursa, byri deere b[...] Zygeər eneendee hanaa[...] amarxa bişe, bidener b[...] byxii daisadii esesteni xyı[...] eliryylen gargaza ba tede[...] xaıra gamgyi butasxolxo jo[...] toibdi.

B. Dugaro[...]

SSSR-ei Verxoovno Soveedai Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaad, BMASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşe nyxer SOLOMOON MATVEEJEVIÇ IVANOOVAI tyløø duugaa ygejii!

ŞADABARITAI XYTELBERILEGŞE

Manai vagoon xagsaraxa ceexde enenei urda xeden paartorganizaatornuud—nyxed Kylaabav, Krasiinskii gegşed xydelmerilehen baigaa. Tedenei xytelberiii nyx. Ivanoovai xytelberiiin meetod xojorii sasuulaad xaraxada, jaaşagyi ondoo. Nyxer Ivanoovai xytelberiiin meetod kabineedhaa bişe, xarin niite xydelmerişenei baihan ceex brigaadta baidag—iime baihan jym.

Xeneiş medeheer nyx. Ivanoovai manai ceexii xytelberilze exilnenhee xoişo manai ceexde staxaanovtanai too zişeegyi oloşorohon baina. Ende nyx. Ivanoov bolьşeviiguud niitetei xaişan geze xydelmerilxiin zişeete meetod xaruu laa. Bide xydelmerişedei, negeneigee xydelmeriin meetodii xalan aoxa jabadalaimnai iniciaator nyx. Ivanoov baihan baina.

Solomoon Matveejeviç ceex dotoroo paartin poliitikon xydelmerii hainaar tabiza şadahan negen şadabaritai xytelberilegşe myn. Ceexiingee erximei erxim xynyydeer bejee toiruulan ceex dotor baihan dutuu dundajaa sag dotoronь usadxaxiin xemzee abza, osoldol tanaldal bolhon jabadalii usadxaxiin tula xydelmerişedee, tybxiin tyryyn staxaanovtanaa emxidxedeg hen.

Nyx. Ivanoov gansal ceex dotoroo xydelmeriee hainaar tabixaar xizaarladaggyi, xarin xydelmerişedei aza huudaltai tanilsaza, tedenei aza amidaralai ba sojol kylьtyyriin xemzeeji deeşelyylxe tuxai jixexen xydelmeri xehen baina. Nyx. Ivanoov, manai xydelmerişedte tyrehen esegeheenь ylyy hanagdadag, xydelmerişedei jamar negen asuudalaar xandaxadanь xydelmerişen johoor xariuusaza baidag engei xyn baihan jym.

Xydelmerişedte teexnikii şudaluulxa xeregte baga bişe eneergi xysøø gargaza, texniis huralsalai taharaltagyi xydelmerilxe jabadalii xangaza şadahan baina

Paartin huralsalai şanarii deeşelyylxe talaar myn anxaral xeşeelee tabiza, yseg bişeg baga medexe komuniistnarta praktiis johoor tuhaldag hen. Zişeenь namdaşji konspeekt bişexii zaaza ygedeg baigaa.

Solomoon Matveejeviç Ivanoov bolbol Leenin—Staalinai xeregte esestee xyrter bejee ygehen Buriaad-Mongol azalşadai egeel erxim xybyyn ba şadabaritai xytelberilegşenь myn, bide xydelmerişed byxe azalşadtai xamta nyx. Ivanoovta duugaa ygexebdi.

G. V. Apaarin.

(Vagoonno eeexiin brigadiir—staxaanovec)

Δ Δ Δ

NYXER IVANOOVAI TYLØØ DUUGAA YGEXEBDI

Miil zil xaxadai tuxai Solomoon Matveejeviçtai xydelmerileed baixadaa, tyrehen axa dyy şingi bolhon bainabdi. Eneexen zil xaxad soo xydelmerilze baixadaa Ivanoovii Leenin—Staalinai ynen sexe xybyyniinь ba socialiis Exe oronoigoo dylete patrioodiinь baina geze medehen bainab.

Solomoon Matveejeviçda jixerxyy zan geze baixagyi, xydelmerişedtei xydelmerişedei xeleer xøøreldedeg xaana jamar asuudalaar xandanabşi, tere doroo bolxo xariuu abxaş, turuu zyb jyme xehiiş tere doronь şiidxeed, saaşadaa jabuulxa xydelmeriin zorilgii toboiso zaaza ygedeg baigaa. Terenhee gadana, jan ar literatuuranuudii unşaxii rekomendovaalza ygedeg jym hen Xydelmerişedei bairanuudaar jabaza, baira baidaliinь haizaruulxa xemzee abdag hen. Zişeenь, miniii bairagyi baixadam namda baira olgozo ygøø.

Bi bolbol enenei urda jamarş zasedaani suglaanda yge xeleze yzeegyi xyn aad, xaişan geze yge xelexii nyx. Ivanoovhoo zişee abza, tereende zaalgaza yge xeleze, jamar negen asuudalai xelselgede edibxitei xabaadalsadag boloogşob.

1935 onhoo xoişo staxaanov neree aldaagyib, yderiigøø noormii dunda zişeegeer 300 proc., dyyrgeneb. Nada şingieer tysebøø dyyrgedeg staxaanovtan olon, eceren bygede nyxer Ivanoovai, Nacionaalьnostinuudai Soveedai kandidaad bolhondo bajartainuud ba Solomoon Matveejeviçiingaa tyløø duugaa ygexebdi geze nege bişe medyylhen ba medyylzeş bainabdi.

Tiixon Faavloviç Orloov.

(Vagoonno seexiin stoljaar staxaanovşa)

SOLOMOON MATVEEJEVIÇ IVANOOV

Nyxer Ivanoov S. M. 1912 ondo Alairai aimagai Jej Tanguudsk bylegte tyrehen baina Esegenь ygeitei tariaaşan baihan jym. Nyx. Ivanoov baga nahajaa øørlingøø bylegte yngergøø. Nyx. Ivanoovai bylenь byri 1924 ondo şineer emxidxegdehen „Iiskra Leeninaa“ geze komuunada orohon baina. Nyx. Ivanoov Naimandain exin hurguulida huralsaza erdem nomdo huralsaa. 1928 ondo Alairai doloon zilei hurguulida orobo. Hurguulidaa baixadaa Leeninei komsomooldo orozo, kolektivizaaciin yjede kulaag nojoduudtai aktiivnaar temesebe.

1931 ondo nyx. Ivanoov, B.M. pedagogiis teexnikymei dergedexi nege zilei pedagogiis kyyrsede komandirovaalagdaba. Tus kyyrsee dyyrgeheer nyx. Ivanoov oxorxon sag soo pedagoogioor xydelmerilebe. Kyyrsede hurza baixa yjedee nyx. Ivanoov BK (b) P-iin zergede abtahan baina.

Udanşgyi nyx. Ivanoov komsomooloi aktiivno xydelmeride: Jaruuniin mixanai sovxoozoi komsomooloi komiteedai sekretaarь bolon xydelmerilbe.

Ulaan-Yde goorodto traansportiin maşiina baiguulalgiin gigaantiin barilgiin exilxeleer nyx. Ivanoov tende komsomooloi xytelberilexe xydelmeride elьgegdebe. Şine xydelmeridøø baixadaa øørejøø ali jymende şadabaritai, iniciatiivna ba xamag jymende hainaar xandadag şadabaritai xytelberilegşe baihanaa xaruulba. Buriaad-Mongol gigaantiin zaluu buriaad xydelmerişedei dunda jixexen xydelmeri jabuulba.

Komsomooloi aktiivna xydelmerişen tuladaa nyx. Ivanoov zaluuşuudai dunda socialiis myrlisøø emxidxen yder hyyngyi xydelmeri jabuulba. Tiixede bariilgaşadai dunda suurxahan Koçyymovai, Lobiincevai, Paşkoovai ba bişedei komsomooloi erxim brigaadanuud nyx. Ivanoovai sexe xabaadalgaar emxidxegdehen baina.

1935 ondo nyxer S. M. Ivanoov paartin xydelmeride orobo. PVZ-ai sovxoozoi paartoorgoor, tiigeed vagoon koliioosno ceexiin paartoorgoor xydelmerilxe zuuraa PVZ-ai paartkoomoi instryyktoreer xydelmerilsebe. Ede xariuusalgatai xydelmerinyydte baixadaa paartin zaluu xydelmerişen nyx. Ivanoov Leenin—Staalinai paartiiin ynen şadabarita xybyyn, paartiiin generaalьna şugamai tyløø tereenhee zaisagşa ba eldeb jabadalnuudta esergyy, xazaişagyi temesegşe baihanaa xaruulba. Nyxer Ivanoovai ynen sexe ba bejee ygehen xydelmerinь ceexiin ba zavoodai paartin organizaacada gabijaata avtoriteed øørtenь baigaa. Nyxer Ivanoov zavoodta şurgahan xariiin razveedok, şpioon, xorologşod, diversaantnuudai troocki buxaarintanai aagentnuudii eliryylxe talaar aktiivno temesee.

Solomoon Matveejeviç vagoon koliioosno ceexde partoorg baixadaa xydelmerihee taharalgyi jabaza kisloroodoi staanciin maşiniistnuudai aparaatnigai kyyrse dyyrgebe. Tiigeed inzeneer komiistnuud nyxed Gyrьjaanov ba Stooliarovai tuhalamzaar vagoonnigai inzeneerte huralsaba.

Paartin oorgonuudai hyylşiin hungaltaar xatuu bolьşeviig nyx. Ivanoov şineer zavoodai paartkoomoi geşyynde ba parovooz vagoonoi zavoodai paartin komiteedai sekretaaral orologşoor hungagdaba. Hyylei yjede ene tuilai jixexen paartin organizaaciin paart koomoi sekretaariaar xydelmerilbe.

Nyx. Ivanoov iime ton xariuusalgatai uçaastagta baixadaa zavoodaigaa paartin organizaacii ba byxe xydelmerişen, inzeneer- teexnikiin xydelmerilegşedii elsyylen zavoodta yni udaan sag soo baihan aradai daisadii eseslen halgaxiin tyløø obseşegyi temesel jabuulza, xorololgiin xoişolongii usadxaxa temeselii oroiloo.

Nyx. Ivanoov goorodoi ba moziin xeden partkonfereencenuudai xydelmeride xabaadalsahan. BK (b) Paartiiin goorodoi konfereencaar gorkoomai pleenymai ba biyroogoi geşyynde hungagdahan, moziin XI paartin konfereecaar BK (b) Paartiiin Buriaad-Mongol Mozkoomoi pleenymei ba biyroogoi geşyynde hungagdahan baina.

Buriaad-Mongol aradai ynen etigelte xybyyn, paartiiin xeregte bejee ygehen xyn baixa tulada, nyx Ivanoov BMASSR-ei Centraalьna Gyisedexe Komiteedai togtooloor Buriaad Mongol ASSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai tyryylegşe bolgon tomilogdohon baina.

Solomoon Matveejeviçiin kandidatuura egeel zoxistoi kandidatuura myn, eneenei tyløø duunuudaa manai hungagşad ygexe baina.

EGEEL ZOXISTOI KANDIDATUURA

—Bi bolbol Solomoon Matveejeviç Ivanoovii 1936 onoi aavgust harahaa medeg boloo hem. Yngeregşe zil Moskvaahaa xojuulaa nege vagoonda huuza jirexedee hain tanilnuud bolzo, xemnai xaana xydelmerileze baihanaa medelsedeg boihomdi. Tere saghaa xoişo nyx. Ivanoovai AKS-ai tyryylegşede tomilogdotoronь xamta şaxuu xydelmerilhen bainabdi.

Nyx. Ivanoov geeşe emxidxeliin mastirstvooji şudalhan, xamag jymende erelxeg johoor xandadag, xydelmerişedei erilteде byxe anxaralaa tabiza, tedenei xydelmeri ba aza huudaltai tanilsaza, dutuu dundiinь sag dotoronь usadxaxii oroldodog—iime egeel manai dytiin nyxer baihan jym. Eneenei nere solonь manai kombinaadai xydelmerişedte hain medegdexe, xydelmerişedei dunda xyndetei xymnei gegdedeg, xaişan geze xydelmeriixiin zişee xaruulagşa baigaa.

Bi yngeregşe zil va oon xagsaraxa talaar rekoordo xaruulhan bainab, tiixecemni Solomoon Matveejeviç minii xydelmerilze baihan gazartam jireed, xydelmeriiim meetodoi haitar tanilsaad baixadaa, ene meetodee bişe xydelmerişedtee xalan abxuulxa xydelmeri jabuula,—geze namda tyryyşingee daabari ygexedenь, daabariinь johoor xydelmerişedtee xeleze ygehen bainab. Myn, baha nyx. Ivanoovai daalgabariaar xeden daxin Staalin Konstituucii xydelmerişedte oilguulxa tuxai jariidaa xehen bainab. Namda jamar negen daalgabari ygexiingøø urda namaiji oiroo abaaşaza, haitar zaabari ygeed elьgeexedenь, terenei daalgabarii xelehen johooronь byteeze şadadag baigaab.

Baha namaiji BK (b) Paartiiin geşyynei kandidaad bolgoxo geze jixe oroidolgo gargaza, namda paartiiin geşyynei kandidaad bolzo şadaxa erxe baidal olgohon deerehe enь, mynøø paartiiin geşyynei xandidaad bolxiin tula paartkoomdoo medyylge ygøød bainab.

Paartiiin geşyynei nere zerge zyy, xedee poliitikon talaar bejee zebsegleze niite xydelmerişenii xolnohoo daxuulza, zişee xaruulza jabaxa ujalgatai baigdana, eneen tuxai manai Aguu jixe voozdь nyx. Staalin bidende nege bişe zaadag baina.

Ene talaar nyx. Ivanoov jixe jyme xehen jym. Namaiji poliitikon talaar xymyyzyylxiin tula minii xydelmerileze baihan gazartam ba ger bairadam jabaza øørtøø xabaatai noin debtereer xangan hurgadag hen.

Iime tula nyx. Ivanoovai kandidatuura egeel zoxistoi kandidatuura bolno.

Peootr Peootroviç Vorovьjoov.

(Vagoon xagsarxa ceexiin staxaanovşa)

Kolxoozniguud yiledberiiin şine ilaltaar ugtanad

Xori. Anaagai somonoi „Staalinai zam“ kolxoozdo „Verxoovno Soveedta hungaxa tuxai hungaltiin Dyrimtei“ kolxoozniguudii hainaar tanilsuulxiin zorilgoor 6 kryzoog emxidxeze dekaada soo 5 udaa zaniaati xedeg baina. Tus somonoi kolxoozniguud hungaltiin matiriaaltai ton jixe honirxoltoigoor tanilsaza Verxoovno Soveedii hungaxa istoriiis yder—dekaabriiin 12 boltor yseg bişeg medexegyi jabadalii usadxaxa, malaa dulaan bairaar xangaxa, modo beledxelii sag soonь dyyrgexiin tula xereglegdexe xydelmerişedei ba morinoi xysøør byrin tyges xangaxa g.m. ujalga abba.

Horbolzologşo.

SSSR-ei gadaada xeregei aradai komisariaadta

Daalьno-Vostooçno xizaarta azahuunan korei yndehetenii zøølgehen jabadalii esergyysehen buruuşaalii japoonai posoolьstvo bolbol SSR Sojuuzai gadaada xeregei aradai komisariaadta medyylhen baina. Eneende xariuusahan noota dotoroo SSR Sojuuzai gadaada xeregei aradai komisariaad bolbol soveedai graazdanguud bolxo korei yndehetenei tuxai asuudalda japoonai posoolьstvo xabaadaxa jamarş erxegyi baina geze zaaza, japoonai posoolьstviin buruuşaalii erid şangaar buruuşaahan baina.

(TASS).

Maşiinabaiguulgiin Aradai Komisariaadta ba staankoinstrymentaalьna azyiledberiiin profsojuuzai centraalьna komiteedta

Socialiis myriiseenei şine eedeleltii cmxidxelge

1. Maşiinabaiguulgiin Aradai Komisariaad ba staankoinstrymentaalьna azyiledberiiin profsojuuzai centraalьna komiteed bolbol staankobarilgiin zavooduudai udaarniguud ba staxaanovtanai duradxalnuud ba staankobaiguulgiin azyiledberiiin profsojuuzai xuralai xandaxa bişegii demzen, staankobaiguulgiin azyiledberiiin xydelmerişenei dunda şine xyseer delgeren socialiis myriiseeji haişaaxiin ba xynde azyiledberiiin arkomaadai ba profsojuuzai centraalьna komiteeduudai zişeeji dagan, ene myriiseede byri emxidxeltei xaraakter olgoxiin tulada BK(b) Paartiiin CK-ai haişaalaar togtooxonь:

Ene myriiseende xydelmeriiin erxim yzyylemzenyydii tuilahan ba staxaanovtanai xydeleenii xangahan, tyryy zavooduud, ceexenyyd ba azaxuin uçaastoguudta bariuulxiin tulada, maşiina baiguulgiin aradai komisariaadai ba staankoinstrymentaalьna azyiledberiiin profsojuuzuudai centraalьna komiteedai damzuulgiin ulaan tugii bii bolgoxo.

Staankoinstrymentaalьna azyiledberiiin azaxuinuudta gurban damzuulgiin tuguudii baiguulxa.

Tereenhee gadana, yiledberiiin oron soonь—ceexenyydei toorondo socialiis myriiseeji haişaaxiin tulada, zavoodai ypravleeni ba profsojuuzuudai zavoodai komiteeduudai tuguudii baiguulxa.

Myriiseenei rezylьtaaduudii gargaxiin ba dyrşel şadabariinuudaa andaldaxiin tulada, maşiina baiguulgiin azyiledberiiin myriiseenei centraalьna komiisii baiguulan emxidxebe.

2. Praviitelьstviin haişaalaar ba maşiina baiguulgiin aradai komisaarai prikaazaar baiguulxa:

1) Myriiseende tusgaarlan garhan erxim udaarniguud ba staxaanovtanda şagnal bolgon ygtexe, maşiina baiguulgiin aradai komisariaadai „Magtalgiin liist“.

2) Azalai byteesii jixedxexiin tylee temeselde tusgaarlan garhan, maşiina baiguulgiin erxim komandiirnuud ba staxaanovtaniii şagnaxa, „socialiis yiledberiiin erximei attestaad“.

3) Şine, deede şanartai konstryykcenyydii baiguulxa ba urdiin konstryykcenyydii haizaruulxa jabadalda tusgaarlan garhan, erxim konstryyktornuudii şagnaxa „Soveed maşiina baiguulgiin tyryy konstryyktor gehen znaçoog.

3. Maşiina baiguulgiin aradai komisariaad bolbol profsojuuzuudai centraalьna komiteedtai xamta socialiis myriiseede byri emxitei xaraakter olgoxiin ba tereeniii maşiina baiguulgiin busa halbarinuudta damzuulxa ba tereeni haişaaxa xemzee jabuulganuudii xaraalxa baina

(TASS)

HUNGUULIIIN UÇAASTOG DEERE

DUTAGDALNUUD JIXE OLON

Nojaabriiin 26 nai yder, hunguuliiin 6-dxi uçaastagai hungagşadai suglaan bolzo, uçaastagai komiisiin dutuu dundanuudii eliryylbe. Suglaan deere elidxel xehen Cedeenov gegşe jamarş beledxelgyi jiree, negentaa beledxeegyi baihan tula hungaltiin zorilgonuudii, hungalta yiledxe teexnikii onso todoor oilguulzašadaagyi baina.

Gadana elidxelşe bolbol hunguuliiin komiisiin dutagdalnuudii eliryylxiin hedelge gargaagyi, duugai yngerhen baixa jym. Tiin bodoto baidal deereheenь xaraxada dutagdalnuud jixe olon, zişeelebel, nojaabriiin 26 nai yder xyrter ene uçaastagai ajaar 300 hungagşad spiisegte oruulagdaagyi baigaa; hungagşadai zyghee, tedeniii spiisegte oruulxa tuxai ba nere oboguudii buruugaar bişeheniii zahaxiin tuxai ygehen medyylgenyyd (Budaanov G. ba busadai) gorsoveedta orohoor 3 xonog yngerbeş, yşee xemzee abtaadyi baina.

Şmiidtiin yiilьcede, leespromxoozoi gerte, Selengiin uhan zamai xydelmerişed, 80 tuxai xyn baidag aad, tedener baha spiisegte oruulagdaagyi baiba. Agitacioonno—niitiin xydelmeri jixe muusa tabigdanxai, ene uçaastagta bexizyylegdehen organizaacanuud: Gazartariaalangai Arkomaad ba Osoaviaxiimei Centraalьna Soveed jamarbaa tuhalamza ygedeggyi, yngerxedee tus organizaacanuudhaa tomilogdohon agitaatornuud ene suglaandaş jireegyi baina.

Hungaltaa yiledxe gehen geriinь (hurguuli №7) tyxieerelgeer jixe muu, ulitan xabşuu; eneen tuxai uçaastagai komiisahaa gorsoveedto medyylhen bolboş, tereenheenь yre garaagyi. Mynee ondoo ger olxo tuxai xelehenei xereg ygei, sag xozom bolşoo, iimede mynee baigaa gerii darii sagaa haitar zahaxa xereg bolood baina.

Ene suglaan bolbol 6-dxi uçaastagai hunguuliiin komiisiin xeze baihan xydelmeriii xangaltagyi deere toolozo, oiriin sagta daxin uçaastagai suglaa tataad, tereen deeree mynee eliryylegdehen dutuu dundanuudai xer zahagdahiinь şalgaza yzexe ba hungaltiin zoriigo, hungaltiin teexnike tuxai haitar xelsexe geze togtoobo.

Xepxeejev.

Verxoovno Soveedai deputaadai kandidaadnartai Ulaan-Ydiin pioneernuud uulzaba

Nojaabriiin 30. Uniaartama xyiten, zyyn urda zyghee şuujama zabar ylieeze baina. Ulaan Ydiin goorodoi hurguuliinuudai bagaşuud xyxiyy, solbonnieeldeze zugaalnad. Bultiinь xaraxada hain ydereixieer xubsalhan, xyzyyndenь ulaaxan gaalostoguud xiidene.

—Mynee yder 5 çaasta piooneernyydei ordondo SSSR-ei Verxoovno Soveedai deputaadai kandidaad nyx. Semioon Deniisoviç Ignaatьjevtai uulzaxamnai,—geze piooneernyyd eneş, tereş hurguulida xeereldened.

Naran dooşoo tongoizo, xadiingaa saaguur xorgodoxo bolbo Piooneernyydei ordonoi yydende Soveed aradai xyxiyy, solbon bagaşuud olooroo suglaraza exilbe.

—Taban çaas bolxo boloogy?—geze jixeşegle xylieehen janzataigaar piooneernyyd bejе bejee asuunad.

5 çaas... Bagaşuud uran haixanaar şimegdehen eehediingee zaal soo orobod. Allga taşalgan, Aguu jixe bagşa Staalinda „Uraa“. Staalin mandag!—gehen bagaşuudai xaxir şanga abiaanuud xaana xaanahaa duuldana. Mynee ydertee xylieehen sagiinь jiree... Sojuuzai Soveedai deputaadai kandidaad nyx. Ignaatьjev sceene deere xaragdaba... Komsomoolоi goorodoi komiteedai pioneernyydei otdelii erxilegşe nyxer Galiiina Miroonova suglaagaa neebe.

Nyxer Ignaatьjev bolbol bagaşuud - piooneernyydte dekaabriiin arban xojorto aguu jixe voozdь Staalinai zoxioohon Konstituuciin johoor bolxoo baihan hungaltiin tuxai todorxoi elieer xeleze ygebe.

—Taanar, Soveed oronoi xyxiyy bagaşuud, ene bolxoo baigaa tyyxete yzegdelde xabaadalsaxa, tuhalalsaxa johotoit. Taanar, bagaşuud, hurguulidaa bulta 100 proc. haiпaar huralsaxatnai—ene bolbol aixabtar haixan beleg ba tanai tuhalamza yzyylheniі xaruulxa baina,—geze nyx Semioon Deniisoviç xelebe.

Eneenei xariuuda ende huugaa bagaşuud bolbol—bidener bolbol inag bagşa Staalinai aşaar iime xyxiyy baidaltai, baga nahanhaa xoişo tylberigyigeer Soveed hurguulida huraxa erxetei bolhon deereһee 100 proc., hainaar huraxabdi, Exe oronoingoo johotoi hain geroinuud ba komuniizmii baiguulagşad bolxobdi,—geze ygee ygebe.

Saaşaa piooneernyydei ordonoi kryzooguudai uran haixanaar beledehen dramkryzoog naadaa xaruulba.

Ydeşe oroi bagaşuud-piooneernyyd sedxilee xanangi, ger gertee busaza, ygehen ygee dyyrgexe geze yglee ydereigee xeşeelde beledxebed.

C. Oçiirov.

Xydee bişegşed bişene

Sonom Cerenei gegşiin bodoto niuurii eliryylxe

(Xoriiin aimag)

Ydiin somonoi, Buriaad-Xasuurtain, Staalinai neremzete kolxooz bolbol aimag soogoo tomoxon kolxoozuudai negenь bolxo bygeed, tereenei tyryylegşede, aradai daisan Mixaajlovai tabimal Sonom Cerenei gegşe baina. Xaanaş xydelxedee antisoveed ba antipaartin aaşanuudii gargadag jym. Eneeniii eliryylxiin tulada nege xojor zişee xaraad yzeje. „Ulaan Odon“ kolxoozoi tyryylegşe jabaxadaa ybeşen kolxoozniguudii baalaza, xydelmeride jabuulaad, hyyleerenь invaliiid bolgodog hen.

Gadana, hajaxan nojaabriiin 7 8 ydernyydte Komvyyzei 10 stydeentener tende SSSR-ei Verxoovno Soveedai hungaltiin tuxai agitacioonno—niitiin xydelmeri jabuulxaa oşoxodonь Cerenei gegşe tedende ysloovi baiguulaagyi.

Pravleeni bolbol kolxoozniguudaa sugluulza ygengyi, xarin tyryylegşe Cerenei gegşe eereeş terjelze jababa. Sonom Cerenei eeriingee axa gabza lama Balьzanimatai ton xaluun barisaatai baixa jym. Ene lamiin xehen buzagai xoroto xydelmerinь jixe olon. Daisan Balьzanima gegşe Deede Xyrbiiin „Şine Azal“ kolxoozdo xoninoi dulaan bairiin peeşi muugaar xehen deerehee, ene bairanь şataza, 20-30 xurigan galdagdahan jym. Eneenei tylee 2 zileer syydlyylegdeed baihanaa, mexe goxo xeze multarza, Kiirovoi neremzete kolxoozdo şurgaza orobo.

Sonom Cerenei gegşiin bodoto niuurii eliryylze, kolxoozoi xytelberihee xolodxoxo xeregtei.

Şyymzelegşe.

Şine hunguuliiin xuulitai tanilsaza baina

(Jaruuniin aimag)

Gyndiin somonoi „KIIM“ kolxoozoi polivoi brigaadiin geşyyd ba komsomoolşuud bygede şine hunguuliiin xuulitai ba Staalin Konstituucatai tanilsaza, agitacioonno xydelmeriii yrgeneer jabuulza baina.

Agitaatornuud Cebegei ba Agvaanai gegşed eeriingee kolxoozoi geşyydii hunguuliin xuulitai tanilsuulxa ba nom bişeg medezegyi 80 şaxam xynyydii hurgaxa geze ujalga abaad, ene ujalgajaa dyyrgeze bainad.

Ajuurzaniin.

PROPAGAANDIIN XYDELMERI MARTAGDANXAI

Zagarai. Doodo Xyrbiiin somonoi soveed ba paartin organizaaca hungalta tuxai propagaandii somon dotorxi kolxoozniguudaigaa dunda jabuulnagyi.

Tus somon hunguuliiin xojor uçaastag bolon xubaagdahan baigaa. Negenь Xara-Şiberei, nygeedenь Angirai, iime xojor uçaastag. Ede xojor uçaastagai hungagşadai 40 proc. hunguuliiin materiaaltai tanilsaad, bişedenь yşee tanil bişe baina. Leeninei neremzete kolxoozoi kolxooznigudai dunda yseg bişeg medexegyi kolxoozniguud ton olon, edeeniii yseg bişegte hurgaxa tuxai jamarş xydelmeri jabuulagdanagyi. Kolxoozoinь tyryylegşe Batiin gegşe ene xeregte jaaşagyi xariuusalgagyigeer xandana.

Xara-Şiberei hunguuliiin uçaastag mynee xyrter hungaltiin bolxo zoxistoi baira oloogyi baina.

Eneen tuxai hunguuliiin ookrugai komiisa, aimgyisedkoom ba paartiiin aikoom anxaralaa tabixa johotoi.

D.N. Donidoi

Yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xydelmeri azalşad byxenei ariuun ujalga myn

1937 onoi negedygeer kvartaalai huralsalai xydelmeriiin dutagdalnuud bolbol jyy xaruulnab gexede, gegeerelei arkomaadai ba aimagai gegeerelei tahaguudai, respyyblike soo yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xydelmeriii tygesxexe gehen zorilgii xangaltagyigeer xytelberilheniii xaruulna. Hurgagşad, jixe nahatanai hurguuliii erxilegşed, metodiistnyyd—emxidxegşed kaadrnuudii şilen abalgada xaişa xereg xandahan uşar, zarim negen predmeednyydii zaalgada metoodikiin xytelberi ygexe xereghee xolodohon uşar xadaa, jixe nahatanai hurguulihaa huragşadii ton oloor tahalduulhan baina.

Aimaguudai olonxi gegeerelei tahaguud, aimgyisedkoomuud ba komsomooloi, prof sojuuzai organizaacanuud xadaa, urdiinxi mete xuuşaar xydelmeriize yrgelzelheer baina.

Urdiinxi mete poliitikon ohol nazagai baidal, amaa an gain huuxa jabadal ba kaadrnuudta hanaagaa tabidaggyi huragşadai xereglelde anxaralaa tabidaggyi baidal baihaar. Zarim negen aimaguudta yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xeregii 1937 ondo dyyrgexe tuxai SSR Sojuuzai AKS ba BK (b) P-iin CK-ai togtoolii, ton zigşyyriteigeer xazagairuulxa jabadal yzegdene. Zişeelxede: Xiaagtiin aimagta yseg bişeg medezegyi 2952 xynyyd mynee yder baihan aad, negeş xyn huralsanagyi.

Yseg bişeg medexegyişed ba baga medegşedii zunai sagta hurgaxa xydelmeri tahaldahan baigaa. Yseg bişeg medexegyi 40 mingan xynyydei, araixan 10 minganь huralsahan baina. Tarbagatai, M-Şiber, Zagarai g. m. aimaguudta huralsalai tahaldahan deerehee, huralsalai xydelmeri syn unahan baixa jym.

Jixe nahatanai hurguulinuudhaa, huragşadii hurgan gargaxa xereg olonxi aimaguud, selьsoveeduud ba kolxoozuudaar tahaldahan baina. Doorodursagdahan faaktnuu eneeniii gerşelne: Zagarain aimagta yseg bişeg medexegyi 849 xynyydhee araixan 149 xyniii hurgahan, Bauuntiin aimagta yseg bişeg medexegyi minga garan xynyyd baidag aad, oroi 149 xynyyniiza garhan gexe mete. 1937 onoi 10 hara soo yseg bişeg medexegyişedii hurgaxa tabaar M-Şiber, Bargazan ba busa aimaguud myn le, ede meteşelen muugaar xydelmeri jabuulhan baina.

BK(b) P-iin fevraalь-maartiin pleenymei togtoomzo ba hyylei yjiin baidal xadaa ene xydelmeriii xytelberilxedee arga meetod ba stiilee şineer tabizaa jabuulxii ton olon xydelmerişedhee erigdene. Gebeş, manai olon tooto xydelmerişed paarti ba praviitelьstviin hyylei togtoomziin johoor xydelmeriee şinelen tabiaagyi baina.

Manai zarim negen xydelmerilegşed gojo haixan gedegiin raaporta, prikaaz bişeed, yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xydelmeriii tediide ediide dyyrgexebdi g.m. ygejee ygeed ynen bodoto xereg deeree jyyş xenegyi, yngerxedee eldebiin xuurmag medeegeer paarti ba praviitelьstvii mexeldeg baina (Tynxenei aimag—aimagai gegeerelei tahagii daagşa Miroonov, Selengiin aimag,—aimagai gegeerelei tahagai jixe nahatanai hurguulinuudai talaar inspeektor Gergeenov ba busad).

Buriaad-Mongoloi gigaant bolxo PVZ deere yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xydelmeriii jabuulxahaa baitagai, xarin tereeniii segnedeggyi bailalnuud toboiso elirze garaad baina. Parovoozo xagsaralgiin ceexiin naçaalьnig Saapov gegşe yseg bişeg medexegyiji usadxaxiin talaar zaaxanş xydelmeri eeree xeegyi aad, xydel, tuhalamza erize xandaxada, tereentei yge xelsengyi, kabineedhaa namnaza gargahan baiba. Zavoodai naçaalьnig nyxer Roozov gegşe yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xeregte oroldoxii, byxii xytelberilegşedii ujalgalhan prikaaz bişeze-bişeze, tereenee negeş şalgaza yzeegyi baina. Iime, bolьşeviig bişe, xoirog xandalgiin yreer zavood deere azallaza baigaa, yseg bişeg medexegyi 621 xynyydei araixan geze 200-нь huralsaza baina.

Yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xydelmeriii tygesxexe xereg bolbol SSSR-ei Verxoovno Soveedai hungaltada beledxexe beledxeltei daşaramduulan byxii arad niitiin xereg myn bolxo baina.

Xeneiş medexeer, gansaxan azyiledberi ba xydee azaxuida xorololgo boloo bişe, myn tereenşelen, nauuka ba aradai gegeerel deereş xorololgo bolhon baina. Ilangajaa yseg bişeg medexegyiji ba baga medexe jabadaliii usadxaxa xeregte aradai daisad jixexen xoro xehen baina. Xojor zilei torşoo soo gegeerelei Arkomaadai xytelberide mynee eliryylegdeed baihan, aradai daisan Dongidoon geeşe eeriingee buzar muuxai xeregii xeze huuhan baixa.

Zişeenь, Zagarain rajoondo aradai byleg daisad eenediingee xoroto xydelmeriii udaan sag soo xeze baigaa. Ene aimagta daisad bolbol olon tooto huragşadii „uxaan muutai, nom huraxa duragyi baina“ g. m. aaşa gargaxahaa gadna, hurgagşadai olonxiiinь arxinşad g. m. xynyydhee tomilhon baixa jym. (Ynegetein selьsoveedta arxinşa Vorobьjoov gegşe hurgagşaar xydelmeriize baihan).

Kaadrnuudii ton boloşogyigeer şileze abhan faaktnuud Zakaamin, Kabaansk g. m. aimaguudtaş bii.

Xiaagtiin aimagai Tamiiirsk soveedta yseg bişeg baga medexe baihan 62 xynyydii, mynge abxiin tulada, yseg bişeg ugta medexegyişed geze toolood „hurgaza“ gargahan baina. Xabaanskda, huralsan garagşadta 1800 tyxerigei dokymeentii buruugaar xeed baihan. Ede byxii faaktnuud jyy gerşelneb gexede, aimagai gegeerelei tahaguud kaadrnuudii şilen abalgada tonş xariuusalgyigeer xandadag baihiinь eli bolno. Gegeerelei Arkomaadai aparaadtaş ton etigelgyi xynyydii abdag uşarnuud baigaa. Zişeelxede, jamar negen Malaanov gegşii zaooçno huralsalii erxilxe tahagta abhan aad, tere Malaanovanь xydelmeriee unagaagaad terjilezе oşohon jym.

Aradai gegeerelei froont deere şurgan orohon byxii daisadii bultiinь eliryylen butasoxioobdi, yseg bişeg medexegyiji usadxaxa talaar manai xydelmeri dutagdalgyi baina geze bejee hamaaruulxa boloo haa, bidener jixel alduu xexe geeşebdi. Tiixegyin tulada, bidener revoliyycen heremzee byri deere yrgeze, aradai daisadtai erid şuud temeseze, eehediingee urda baigaa xydelmeriii bejelyylxiin tula xansiigaa şaman orolsoxo johotoibdi.

Yseg bişegte huralsaxa xeregii poliitikoda huralsaxa xeregtei xolbuulan jabuulxa xeregtei. Xoriiin, Kabaanskiin ba Tarbagatain aimaguudai hurguulinuudta Staalin Konstituuca, „SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin tuxai Dyrim“ bolon, myn bolzo baihan poliitikon asuudalnuudii zaaxa xereg geeşe tonş hula tabigdahan baixa jym.

Mynee ene yjede, gazar byride, yseg bişeg medexegyiji usadxaxiin tylee socialiis myriiseeniii yrgeneer delgeryylxe şuxala baina. Aimagai gegeerelei tahaguud xadaa ene myriiseeji goorodtoş, myn tereenşelen xydee niutaguudtaş ton yrgeneer emxidxexe ujalgatai.

Gadana, 1917-18 ondo tyrehen, seregei albanda tatagdaxa niuurnuudii yseg bişegte hurgaxa asuudalii bodoto deerenь bejelyylze, Ulaan Aarmida erdemtei xybyydii ygexii şuxalaşalxa johotoi baina.

Iime bolood baixada, manai gol şuxala zorilgonuud gebel, yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xeregte raadioo, xeblel gazeetanuud g.m. yrgeneer xereglexe, kylьtyyrne gegeeryyleigiin byxii xydelmerişedii, jixe nahatanai dunda yseg bişeg medexegyiji usadxaxa xeregte şuud xabaaduulxa, socialiis myriiseeji yrgeneer emxidxeze, terenei yrii sag yrgelze şalgaza baixa, hain huragşadta şagnal ygexe g. m. urmaşuulga xereglexe, hurguulinuudii sag yrgelziin ger bairaar xangaxa, hurguulida jabaxa argagyi xynyydei gertenь oşozo nom zaaxa g. m ton olon ba onso todorxoi zorilgonuud bidenerei ymene baina.

Leevincev.

Xariuusalgata redaaktorii tyr orologşo G. BELЬGAAJEV.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь — 3-23, сельхозотдел — 7-55, промотдел — 5-07.

BMASSR-ei Azyiledberiiin Arkomaadai tipograafi

Ypolglavliit 1269